

УДК 338.242.4

*Балахонова О.В.,
д-р екон. наук, доцент,
Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна»,
Захарченко Н.В.,
канд. екон. наук,
доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У НЕСТАБІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Постановка проблеми. Масштаби державного регулювання, його конкретні форми і методи мають певну специфіку й істотно розрізняються по країнах. Вибір форм і методів регулювання економічних процесів – це завжди творче завдання, яке потребує ретельного підходу та вирішення якого покладено на державу. Регулююча роль держави в даній сфері відносин скорочується не по суті, а лише за обсягом, при цьому якісно змінюється і набір правових засобів впливу на економічну діяльність підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання про діяльність держави в соціально-економічному житті суспільства привертало увагу вчених на різних етапах розвитку нашого суспільства. Одним з них було питання про методи впливу держави на економіку. Висвітленню проблем державного регулювання національної економіки присвячені роботи вітчизняних та іноземних науковців - Л. Березенко [1], І. Білої [2], О. Жадан [3], В. Запоточного, В. Захарченка [4], Л. Кістерського, Т. Липова [6], Е. Лібанової [7], В. Сміта, Л. Шеремета, О. Романенко [8], Ю. Тихомирова [11], Є. Хохлова [12], В. Чиркіна [13] та ін. Проте проблема державного регулювання в умовах глобалізаційних процесів залишається ще недостатньо дослідженою.

Постановка завдання. Мета статті – обґрунтування використання ефективних інструментів державного регулювання економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку XXI століття загострились кризові явища в багатьох сферах світового розвитку. Така ситуація поставила людство перед необхідністю

формування нового світогляду, обґрунтування нових цінностей та визначення спільних цілей і пріоритетів.

Україна стратегією свого розвитку до 2020 року обрала концепцію «сталого розвитку», що передбачає новий підхід до розв'язання проблем світового та державного устрою, який потребує суттєвих змін у всіх сферах суспільного життя, насамперед у сфері управління (як у державному секторі, так і у приватному та громадському). «Сталий розвиток» висуває на порядок денний усіх країн, у тому числі й України, пов'язані з віднайденням балансу між необхідністю глобального управління та збереження державного суверенітету і локальних питань, визначенням ефективного політичного ладу та системи державного управління [8].

Концепція «сталого розвитку» (англ. «sustainable development») набуває великої популярності у світі у зв'язку з необхідністю встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства та захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному й здоровому довкіллі. Концепція включає три складові: суспільство, економіку і екологію (рис. 1).

Рис. 1. Три складові «сталого розвитку»: суспільство, економіка і екологія

Джерело: [9]

З метою впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі 12 січня 2015 року Указом Президента України схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», яка передбачає здійснення ряду реформ за такими векторами:

1. Вектор розвитку – це забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями. Для цього необхідно, передусім, відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим способом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову систему.

2. Вектор безпеки – це забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності. Україна має стати державою, що здатна захистити свої кордони та забезпечити мир не тільки на своїй території, а й у європейському регіоні. Визначальною основою безпеки має також стати забезпечення чесного і неупередженого правосуддя, невідкладне проведення очищення влади на всіх рівнях та забезпечення впровадження ефективних механізмів протидії корупції. Особливу увагу потрібно приділити безпеці життя та здоров'ю людини, що неможливо без ефективної медицини, захищеності соціально вразливих верств населення, безпечного стану довкілля і доступу до якісної питної води, якісних харчових продуктів та промислових товарів.

3. Вектор відповідальності – це забезпечення гарантій, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг в державному та приватних секторах. Територіальні громади самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, свого добробуту і нестимуть відповідальність за розвиток всієї країни.

4. Вектор гордості – це забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт [10].

В умовах формування ринкових відносин, створення сприятливих умов функціонування саморегульованих систем держава використовує економічні та адміністративні методи впливу на

економіку. При цьому вказані методи слід розглядати як складні економіко-правові категорії. Коли ми говоримо про категорії, то маємо справу з абстракцією, яка відображає суттєві сторони економічних відносин. Саме тому необхідно дати визначення методу державного впливу на економіку. Під методом регулювання економіки слід розуміти спосіб організаційно-правового впливу з метою організації її найбільш доцільної структури, виходячи з вимог об'єктивних законів розвитку суспільства.

Розглянемо зазначені групи методів задля теоретико-практичного обґрунтування їх впливу на регулювання економічних відносин в Україні. Економічні методи (I) діяльності держави до недавнього часу вважались протиположними адміністративним (II), тому саме вони – економічні методи - розглядалися як різновид адміністративних. Але це твердження є помилковим. Економічні методи полягають в матеріальному стимулюванні такої діяльності суб'єктів підприємництва, яка необхідна суспільству, але має бути вигідною і суб'єктам, які її здійснюють.

З точки зору сучасних економічних відносин цікавою є позиція Е. Б. Хохлова, який стверджує, що сутність економічних методів управління полягає у спробі організувати управління через інтерес керованого об'єкта, тому вони реалізуються не як імперативно-розпорядчі, а як представницькі з точки зору права [12, с. 39].

На підтвердження сказаного слід відзначити: для того, щоб правове регулювання ринкових відносин було ефективним, необхідно, щоб вся система законодавства забезпечувала таку мотивацію поведінки господарюючих суб'єктів, яка була б адекватною соціально-економічним закономірностям розвитку суспільства [2].

Об'єктом впливу економічних методів виступають різного роду юридичні особи і громадяни-підприємці як носії відповідного інтересу. Економічні та адміністративні методи виражають інтереси держави і суспільства.

До вирішення питання про природу і розмежування адміністративних та економічних методів більш правильно підійшли науковці В. Запоточний та В. Захарченко, які надали характеристику економічним методам як таким, що виражають майнові відносини рівноправних сторін, тоді як адміністративні – як владно-організаційні відносини щодо управління господарством [4]. З сказаного слід виділити істотні ознаки економічних методів як способів, які опосередковують відносини рівноправних сторін, тоді як адміністративні методи характеризуються владно-розпорядчими ознаками.

Наступною важливою рисою економічних методів є те, що вони охоплюють майнові ознаки, тоді як адміністративні методи – лише частково.

Також важливою рисою сучасності при використанні економічних методів є нерівність. Це також чи не головний чинник суспільної нестабільності: чим вища та різноманітніша нерівність, тим вищі ризики соціальної напруги та соціального конфлікту. Нерівність визначається, в першу чергу, таким показником, як заробітки. Україна по нерівності, визначеним по заробітках, значно випереджає не тільки країни, яким притаманні помірна або слабка нерівність, а й навіть США, визнані країною з високою нерівністю.

Можливо, у високій нерівності по заробітках не було б нічого поганого, якби високі доходи асоціювалися з талантом, високою освітою, успіхом і т.д. Але, це не так. На сьогоднішній день спостерігається велика різниця в оцінюванні українцями факторів успіху на батьківщині і в економічно розвинених країнах. На думку українців, успіх у західних країнах значно більше залежить від багатьох якостей, ніж від зовнішніх (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення громадянами України факторів досягнення успіху (2012 р.)

Головні фактори успіху в Україні (з 20 запропонованих варіантів)	В Україні		У країнах заходу	
	Ранг	%	Ранг	%
Впливові родичі	1	46,5	15	10,5
Походження із сім'ї високого соціального статусу	2	38,6	7	22,5
Гарне здоров'я	3	38,3	3	30,8
Заможні батьки	4	37,5	16	10,0
Вміння йти в обхід закону	5	33,1	20	5,5
Високий інтелект, здібності	6	31,8	1	60,8
Впливові друзі	7	28,4	17	6,9
Хороша освіта	8	26,4	2	48,4

Джерело: складено авторами на основі [1]

Економічні методи за своєю природою є об'єктивними, тобто вони зумовлені особливістю регульованих відносин. Застосування економічних методів надає можливість вибору суб'єктами різних варіантів поведінки за розсудом останніх. Зазначені методи створюють основу відносної самостійності в діяльності суб'єктів економічних відносин. Розширення сфери застосування економічних методів говорить про децентралізацію в управлінні економікою [12].

Економічні методи є безадресними, тобто побічно спрямованими на свободу суб'єктів господарської діяльності, але при цьому предмет зазначених методів визначається кінцевими цілями, досягти яких можна різними способами.

З урахуванням викладеного, можна дати визначення економічних методів. Економічні методи регулювання - це спосіб реалізації публічних інтересів на засадах рівності та майнової незалежності з метою узгодження свободи суб'єктів майнових відносин з урахуванням дії об'єктивних економічних законів.

На відміну від економічних, адміністративні методи можна визначити як прямиий спосіб реалізації публічних економічних інтересів, заснований на владних засадах. На думку В. О. Чиркіна, адміністративні методи державної діяльності засновані не на стимулюванні або обмеженні, а на примусі, адмініструванні, організаційній роботі [13, с. 324]. Ступінь примусу може бути неоднаковою і залежить від виду відносин, які піддаються регулюванню. Необхідно вказати ознаки, що характеризують дану групу методів, а саме: адміністративні методи носять вольовий характер, припускають владні відносини підпорядкування, впливають на волю суб'єктів економічних відносин прямо, встановлюючи межі діяльності, адміністративні методи надають більш вузьку можливість вибору варіанта поведінки, і, як правило, є адресними [5].

При цьому необхідно враховувати ступінь довіри населення головним суб'єктам/інститутам в Україні. Традиційна недовіра українців практично по всіх владних структурах, у поєднанні з довірою до свого найближчого оточення – сім'ї, родичам, колегам, сусідам, взагалі співвітчизникам, є свідченням слабкості і неефективності держави. Дуже високий рівень довіри до волонтерів (59 %) обумовлений переважно надзвичайно відданою і ефективною діяльністю цих структур під час першого періоду військового конфлікту на Донбасі і визнанням їх ролі в цих подіях за останні роки в цілому. Продемонстрована довіра до вчених (51 %), скоріше, пов'язана з проведенням опитування фахівцями НАН України, ніж реальним престижем науки в українському суспільстві. Довіра до Збройних Сил України (ЗСУ - 41 %), очевидно, викликана несподіваним рішучим опором агресору (рис. 2) [7].

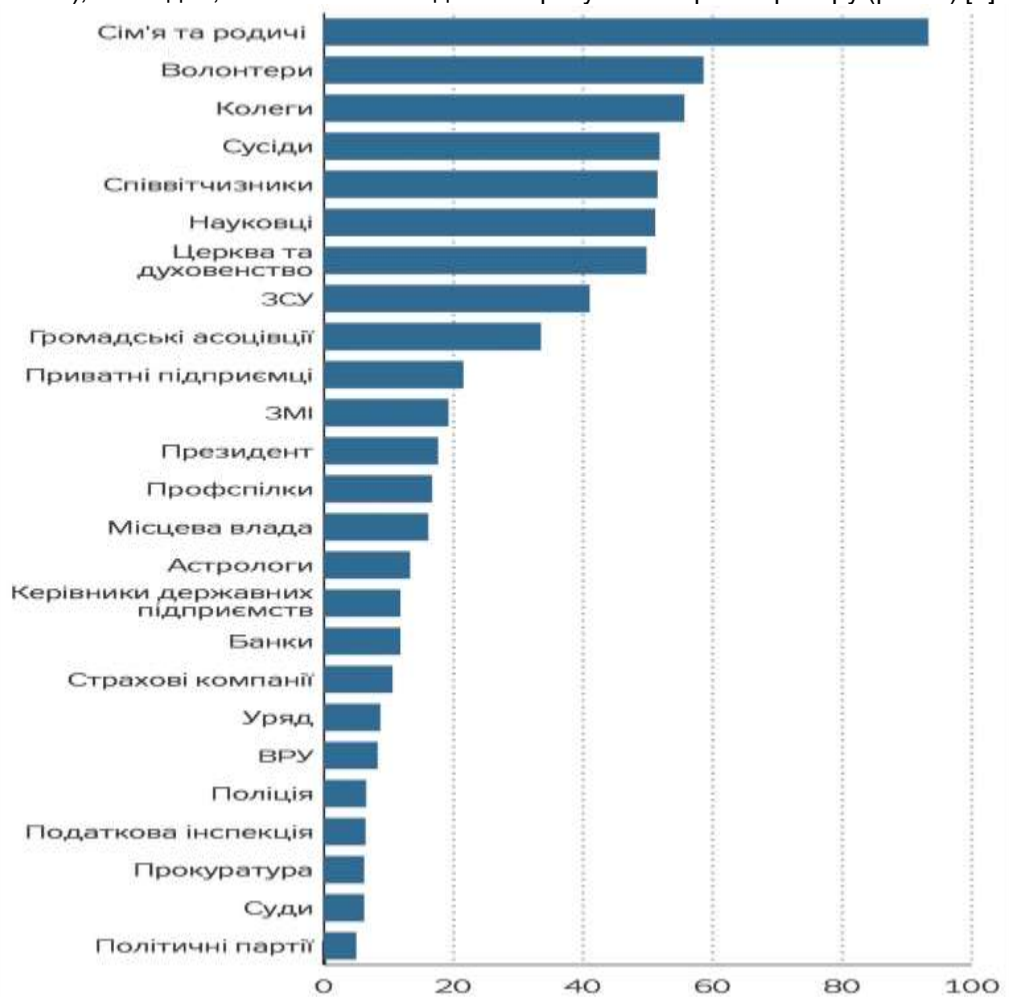

Рис. 2. Довіри населення до головних суб'єктів/інститутів в Україні, (2015 р.), %
 Джерело: складено авторами на основі [7]

Крім відмінних рис, зазначені методи мають загальні ознаки, без зазначення яких характеристика адміністративних та економічних методів регулювання економіки буде неповною. Загальним у цих методів є наступне:

1. Обидва представляють собою спосіб організації узгодженої діяльності суб'єктів економічних відносин з урахуванням їх інтересів відповідно до природи і суспільства.

2. В обох методах проявляється активна регулююча роль держави в економічному житті суспільства.

3. Обидва методи регулюють майнові відносини.

4. Обидва методи відображають публічний економічний інтерес [6]. Необхідно відзначити, що публічний інтерес є визнаний державою і забезпечений правом інтерес соціальної спільноти, задоволення якої служить умовою і гарантією її існування та розвитку [11, с. 55].

5. Економічні та адміністративні методи виступають у правовій формі, тому знаходять закріплення в певних нормативних актах.

Аналіз чинного законодавства дає підставу виділити ряд галузей, де держава застосовує зазначені методи, закріплюючи таку можливість у відповідних законах.

Наприклад, на сучасному етапі розвитку держава прагне регулювати зовнішньоторговельну діяльність не адміністративними заборонами і обмеженнями, а через створення сприятливих економічних умов для здійснення тих зовнішньоекономічних операцій, які сприяють підвищенню ефективності української економіки, реалізації конкретних завдань соціально-економічного розвитку України [2]. І, навпаки, для операцій, які можуть надати несприятливий вплив на економіку країни, обираються менш сприятливі економічні методи зовнішньоторговельного регулювання, що виражаються в зниженні або підвищенні ставок імпортного митного тарифу, зміні в порядку здійснення валютних операцій і т.д. Адміністративні методи можуть використовуватися тільки в тому випадку, якщо за допомогою економічних заходів неможливо досягнути поставлених цілей. Так, згідно діючого законодавства, кількісні обмеження експорту та імпорту, які є різновидом адміністративних обмежень зовнішньоторговельної діяльності, можуть вводитися тільки у виняткових випадках для забезпечення національної безпеки України, виконання міжнародних зобов'язань України та ін.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, за результатами дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Описані методи реалізуються у правовій формі, яка включає в собі ознаки правових методів.

2. Зазначені методи зумовлені регульованими суспільними відносинами. При цьому перераховані методи необхідно розглядати як економіко-правові.

3. Ринок представляє багато в чому самоналагоджувальну систему, впливати на нього можна в основному економічними методами. Однак не слід стверджувати, що адміністративні методи не мають права на існування. У цілому ряді випадків їх застосування не тільки допустимо, але просто є необхідним.

4. Серед методів державного регулювання економіки немає абсолютно непридатних і абсолютно неефективних. Потрібні всі, важливо лише, щоб для кожного методу була правильно визначена сфера, де його застосування було більш доцільним. Господарські втрати суб'єктів підприємницької діяльності починаються тоді, коли влада виходить за межі розумного, економічно обґрунтованого, віддаючи надмірну перевагу або економічним або адміністративним методам.

5. В умовах сучасної діяльності зростає ймовірність більш широкого використання адміністративних методів, які здатні в більш короткий термін вивести економіку з кризової ситуації.

Бібліографічний список

1. Бевзенко Л. Уявлення про дієві ресурси досягнення соціального успіху як фактору вибору стратегії соціальної поведінки / Л. Бевзенко // Поведінкові стратегії населення як чинник модернізації (досвід емпіричного дослідження) / [За ред. О. Злобіної]. – К. : ІС НАНУ, 2012. – С. 130-149.

2. Біла І.С. Світовий досвід державного регулювання підприємництва / І.С. Біла, Н.М. Салатюк // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 26-30 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pecon_2014_1_3.

3. Жадан О.В. Трансформація державного регулювання соціально-трудова відносин в Україні під впливом Світової організації торгівлі / О.В. Жадан // Теорія та практика державного управління. – 2012. – Вип. 4 (39). – С. 468-474.

4. Запоточний І.В. Державне регулювання регіональної економіки / І.В. Запоточний, В.І. Захарченко. – Харків : Одиссей. – 2003. – 592 с.

5. Захарченко В.І. Стратегія соціально-економічного аспекту суспільного відтворення / В.І. Захарченко, Л.В. Ширяєва, Н.В. Захарченко // Теорія та практика регіонального розвитку : [кол. монографія]. – Дніпро : Герда, 2016. – С. 28-42.

6. Кістерський Л.Л. Децентралізація управління міжнародними ресурсами для економічних реформ / Л.Л. Кістерський, Т.В. Липова // Економіка України. – 2017. – № 2. – С. 24-36.

7. Либанова Э. Украина – страна неравенства / Э. Либанова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://zn.ua/internal/ukraina-glubina-neravenstva_.html.
8. Програма діяльності Кабінету Міністрів України // Урядовий кур'єр. – 2014. – № 231. – 11 грудня. – С. 5-7.
9. Реформація: успіх Європи і шанс для України : [кол. монографія] / [Шеремета Р.М., Романенко О., Сміт В.Л. та ін.] ; Університет менеджменту освіти. – К. : Самміт – Книга, 2017. – 256 с.
10. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» // Урядовий кур'єр. – 2015. – 15 січня. – С. 8.
11. Тихомиров Ю.А. Публичное право : [учебник]. – М. : Издательство БЕК, 1995. – 420 с.
12. Хохлов Е.Б. О механизме правового регулирования труда в условиях многоукладной экономики / Е.Б. Хохлов // Правоведение. – 1994. – № 1. – С. 39-48.
13. Чиркин В.Е. Основы сравнительного государственного права / В.Е. Чиркин. – М. : Артикул, 1997. – 385 с.

References

1. Bevzenko, L. (2012), "The concept of effective resources to achieve social success as a factor in choosing a strategy of social behavior", *Povedinkovi stratehii naseleння yak chynnyk modernizatsii (dosvid empirychnoho doslidzhennia)* [Behavioral strategies of the population as a factor of modernization (experience of empirical research)], IS NANU, Kyiv, Ukraine, pp. 130-149.
2. Bila, I.S. and Salatiuk, N.M. (2014), "World experience of state regulation of business", *Problemy ekonomiky*, no. 1, pp. 26-30, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_1_3 (access date May 30, 2017).
3. Zhadan, O.V. (2012), "Transformation of state regulation of social and labor relations in Ukraine under the influence of the World Trade Organization", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, Iss. 4 (39), pp. 468-474.
4. Zapotochnyi, I.V. and Zakharchenko, V.I. (2003), *Derzhavne rehuliuвання rehionalnoi ekonomiky* [State regulation of regional economy], Odyssey, Kharkiv, Ukraine, 592 p.
5. Zakharchenko, V.I., Shyriaieva, L.V., and Zakharchenko, N.V. (2016), "Strategy of socio-economic aspect of social reproduction", *Teoriia ta praktyka rehionalnoho rozvytku* [Theory and practice of regional development], monograph, Herda, Dnipro, Ukraine, pp. 28-42.
6. Kisterskyi, L.L. and Lypova, T.V. (2017), "Decentralization of the management of international resources for economic reforms", *Ekonomika Ukrainy*, no. 2, pp. 24-36.
7. Libanova, E. "Ukraine is a country of inequality", available at: https://zn.ua/internal/ukraina-glubina-neravenstva_.html (access date May 30, 2017).
8. *Prohrama diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy* (2014), [Program of activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine], *Uriadovyi kurier*, no. 231, 11 December, pp. 5-7.
9. Sheremeta, R.M., Romanenko, O., Smit, V.L. et al. (2017), *Reformatsiia: uspikh Yevropy i shans dlia Ukrainy* [Reformation: Europe's success and a chance for Ukraine], Universytet menedzhmentu osvity, Sammit – Knyha, Kyiv, Ukraine, 256 p.
10. *Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020»* (2015), [Strategy for Sustainable Development "Ukraine - 2020"], *Uriadovyi kurier*, 15 January, pp. 8.
11. Tikhomirov, Yu.A. (1995), *Publichnoe parvo* [Public law], textbook, Izdatelstvo BEK, Moscow, Russia, 420 p.
12. Khokhlov, E.B. (1994), "About the mechanism of legal regulation of labor in a multistructure economy", *Pravovedenie*, no. 1, pp. 39-48.
13. Chirkin, V.E. (1997), *Osnovy sravnitel'nogo gosudarstvovedeniia* [Basics of Comparative State Studies], Artikel, Moscow, Russia, 385 p.

Балахонова О.В., Захарченко Н.В. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У НЕСТАБІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Мета – обґрунтування використання ефективних інструментів державного регулювання економіки.

Методика дослідження. У процесі дослідження використані методи наукового пошуку: монографічний – для аналізу результатів наукових досліджень та узагальнення наукових точок зору з питань обґрунтування ефективних інструментів державного регулювання економіки; графічний метод – для наочного викладення матеріалу; індукції та дедукції, системного аналізу, абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення, формування висновків та наукового осмислення.

Результати. Розроблено практичні рекомендації щодо застосування економічних та адміністративних легальних інструментів в нестабільному середовищі для саморегулювання своєї господарської діяльності у різних суб'єктів. Встановлено, що описані методи зумовлені регульованими суспільними відносинами і реалізуються у правовій формі, яка включає в собі ознаки правових методів. Визначено, що в умовах сучасної діяльності зростає ймовірність більш широкого використання адміністративних методів, які здатні в більш короткий термін вивести економіку з кризової ситуації.

Наукова новизна. Обґрунтовано нагальну потребу в запровадженні у практику державного регулювання економіки методів, які сприяють підвищенню ефективності української економіки, реалізації конкретних завдань соціально-економічного розвитку в межах виконання стратегії сталого розвитку «Україна – 2020».

Практична значущість. Результати дослідження і запропоновані шляхи вирішення проблеми можуть бути використані органами державної влади для удосконалення функціонування механізму державного регулювання економічних відносин в нестабільному середовищі.

Ключові слова: регулювання, відносини, стимулювання, методи, держава, ефективність.

Balakhonova O.V., Zakharchenko N.V. THEORY AND PRACTICE OF REGULATION OF ECONOMIC RELATIONS IN AN UNSTABLE ENVIRONMENT

Purpose - justification of the use of effective instruments of state regulation of the economy.

Methodology of research. In the process of research used the methods of scientific research: monographic – for the analysis of research results and synthesis of scientific viewpoints on issues of justification of effective instruments of state regulation of the economy; graphical method - for visual presentation of material; induction and deduction, system analysis, abstract-logical - for theoretical generalization, the formation of conclusions and scientific reflection.

Findings. Developed practical recommendations on the use of economic and administrative legal tools in an unstable environment to self-regulation of their economic activities in different subjects. The described methods are conditioned by regulated social relations and implemented in a legal form, which includes the signs of legal methods. In the conditions of modern activity, the probability of wider use of administrative methods, which can bring the economy out of the crisis in a shorter period is increasing.

Originality. It was substantiated of the initial requirements in the implementation in practice of state regulation of economy methods that enhance the efficiency of the Ukrainian economy and implementation of specific tasks of socio-economic development in the framework of the implementation of the sustainable development strategy "Ukraine – 2020".

Practical value. The results of the research and proposed solutions to the problems can be used by public authorities to improve the functioning of the mechanism of state regulation of economic relations in an unstable environment.

Key words: regulation, relationship, stimulation, methods, state, efficiency.

Балахонова О.В., Захарченко Н.В. ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ В НЕСТАБИЛЬНОЙ СРЕДЕ

Цель – обоснование использования эффективных инструментов государственного регулирования экономики.

Методика исследования. В процессе исследования использованы методы научного поиска: монографический – для анализа результатов научных исследований и обобщения научных точек зрения по вопросам обоснования эффективных инструментов государственного регулирования экономики; графический метод - для наглядного изложения материала; индукции и дедукции, системного анализа, абстрактно-логический - для теоретического обобщения, формирования выводов и научного осмысления.

Результаты. Разработаны практические рекомендации по применению экономических и административных легальных инструментов в нестабильной среде для саморегулирования своей хозяйственной деятельности в различных субъектах. Установлено, что описанные методы обусловлены регулируемым общественными отношениями и реализуются в правовой форме, которая включает в себе признаки правовых методов. Определено, что в условиях современной деятельности возрастает вероятность более широкого использования административных методов, которые способны в более короткий срок вывести экономику из кризисной ситуации.

Научная новизна. Обоснована насущная необходимость внедрения в практику государственного регулирования экономики методов, которые способствуют повышению эффективности украинской экономики, реализации конкретных задач социально-экономического развития в рамках выполнения стратегии устойчивого развития «Украина – 2020».

Практическая значимость. Результаты исследования и предложенные пути решения проблемы могут быть использованы органами государственной власти для совершенствования функционирования механизма государственного регулирования экономических отношений в нестабильной среде.

Ключевые слова: регулирование, отношения, стимулирование, методы, государство, эффективность.